

eno besedo — vse, kar je bilo vžitnega. Naložil se je tudi davek na osobo. Vsak škof je moral odrajtati po 5 gold., vsak prelat in grof po 4, drugi plemenitaši, župniki, vikarji in premožnejši meščani po 1 goldinar. Kmetje, hlapci in cele družine od vsakega talenta 1 sold, dninarji pa po 10 vinarjev; kdor je k obhajilu šel, odrajtati je moral 1 vinar.

Vojni svet je cesarja Ferdinanda priganjal živeža in denarja skupaj spraviti, kar se le dá, ker ob vojski takih reči skoraj nikoli preveč ni, raje premalo, in nabralo se je bilo res čuda veliko obojega, živeža in denarja. Vsakega „nebodigatreba“ so iz mesta spravili; kdor za delo ni bil, čemu bi jedel!

Okop, ki je segal od Donave do Donave in obdajal tudi predmestja, popustiti se je moral, ker je bil predalet od središča. Kar se je dalo iz predmestij v mesto še odnesti, se je odneslo; kar je ostalo, poplenili so razuzdani vojaki in od 16. do 20. septembra so se predmestja podirala in naposled še požgala. O teh nočeh svetilo se je samega požara kakor po dnevi; domači sami požigali so svoja poslopja zato, da bi sovražniku Turku v roke ne prišla. Marsikater meščan, oprt na vojskino orožje, gledal je tužnega srca z nasipa dol pogorišče svojega poslopja, katerega tudi podrtin morda več videl ne bo, kajti zadeti ga utegne sovražnika pšica. Bôl srčna bila je tim večja, ker morda tudi svojih domačih večidel ne bo, vsaj tavajo, Bog vedi, kod po svetu!

To je bil čuden prizor krvave vojske, katere izid vedel je le eden, Bog vsegavedni.

(Dalje prihodnjič.)

Ozir na bojišče.

Sofija, glavno mesto Bolgarije.

Kakor poroča danes telegram, so na sv. treh kraljev dan Rusi vzeli in zasedli Sofijo, zgubivši le 24 mož. Da se spozná važnost tega mesta, treba kratkih pojasnil.

Bolgarska dežela je vsa zelo gorata, zlasti pa vzhodni del njeni, ker se na severni strani po nji vleče najvišje gorovje Balkana. Ta dežela ima velike gozde in rodovitne doline, prebivalci njeni so poljedelci, živinorejci, vrtnarji in čebelarji, tudi s svilorejo se jih nekaj ukvarja.

Da je dežela bogata različnih pridelkov, priča tudi to, da je Turek, čeravno jo že čez 400 let molze, ni mogel pokončati. Kaka bi postala pod previdno vlado, ki bi šla kmetovalcem, kupcem in obrtnikom na roko, se po vsem tem lahko dá misliti; gotovo je ena najlepših dežel južne Evrope.

Sofija ali Triadica, kakor jo Bolgari po svojem slovanskem jeziku imenujejo, je glavno mesto te dežele ali Turškega šandeleka, ležeča v rodovitnem logu ob glavni cesti s Carigrada proti Nišu in Srbiji. V njo se steka več cest iz vseh krajev, zato je tudi jako važno mesto za Ruse, ki se tu lahko združijo s Srbi od Pirota pribhajajočimi in imajo potem za vso vojsko glavno zatišje ali naslombo.

Nekdaj je Sofija imela čez 50.000 prebivalcev. Zdaj jih je le še nekaj čez 20.000, ker jih je pregnalo Turško trinoštvo in hudi potresi, kakor sploh pod polomesecem vse gine. Med prebivalci je neprimerno veliko židov (judov), ki so drli posebno kristijane in zdaj zavoljo hude vesti večidel kopita pobrali; kristijanov pa je kakih 6000. Mesto je med vsemi Turškimi najbolj zidano in najpremožnejše, imenitno zarad živahne kupčije, sedež Turškega begler-bega (deželnega poglavarja), Grškega metropolita in katoliškega škofa, ima 23 mošej

(Turških cerkvá), pa tudi Grških in katoliških cerkvá, dva katoliška samostana, raznovrstnih fabrik itd.

Zavoljo tega so Rusi bili pripravljeni na to, da bodo Turki to važno mesto na vso moč branili. Al, kakor se kaže, so Turki po kratkem boji pobegnili menda zato, ker niso hoteli velike armade staviti v nevarnost, kakor Osman-pašino v Plevni. — Danes je tedaj osvobodeno tudi to mesto in pot do Drenopolja nima za Ruse nobenih hudih zadržkov več, ker Filipopelj je na cesti jim le večja postaja, katere Turki gotovo ne bodo branili. Zadržek bo tedaj le zimski čas, ker po mrazu trpé veliko oboji, Rusi in Turki, in je pomikanje naprej jako težavno.

Šolske novice.

* *Ne, ne, da bi ljudska šola se ločila od cerkve* — tako je sklenil deželni zbor Virtemberški na Nemškem. Novošegne želje, da bi se ljudska šola po vse ločila od cerkve, — da bi se namesto duhovnih nadzornikov postavili svetovni, — da bi mežnarstvo se vzelo učiteljem, je — čujte! — zbornica poslancev zavrgla. Celó liberalna stranka je po svojem poslancu objavila, da noče ločitve ljudske šole od cerkve, kajti to bila bi največja politiška pregreha; — da duhovni nadzorujejo ljudsko šolo, je edino naravna osnova pri ljudskih šolah, kajti duhoven je z ljudstvom v najožji zvezi, on mu je svetovalec najbolji v svetovnih in vseh drugih rečeh. Te misli so v Virtembergu katoličani in protestantje, ker vidijo, kako gre ljudskim šolam pod Pruskim „kulturnim bojem“.

* *Tirolska katoliško-politiška ljudska družba* je v zboru, ki je unidan bil v Auer-u, sledečo resolucijo sklenila: „Katoliško-politiška družba obžaluje nove šolske postavbe, ki jih je sv. Oče papež za pogubne priznal zato, ker je njih namen, ljudske katoliške šole prestrojiti v brezverske, zato naj vsi udje društva po vseh mogočih postavnih potih delajo na to, da katoliško ljudstvo ima katoliško ljudsko šolo“.

* *Na Zagrebško vseučilišče* se po cesarjevem sklepu vprihodnje pripuščajo tudi dijaki realk, ki so z dobrim uspehom prestali maturo in so skozi 3 leta obiskovali vseučilišče kot izvanredni učenci. Takim dijakom je dopuščeno, se podvreči preskušnjam za gimnazijske učitelje o matematičnih in o natoroznanskih predmetih. — Ta cesarski sklep je velike važnosti za dijake, ki so realko dovršili, pa niso potem vedeli, kam bi se obrnili, da bi kako službo dobili. Od konca je sila veliko mladine vrelo v realke, al dandanes pešajo te šole, ker mladina po dovršeni realki ne vé, kje bi kruha iskala. Zdaj pa se bode na Hrvaškem zopet več mladine podalo k študijam realkinim.

Mnogovrstne novice.

* *Rimski kardinali.* — V Italiji in sploh po svetu se pretresajo sedaj pogostoma izgledi konklava, kedar se primeri, da sv. oče papež umrje. Zato utegne zanimivo biti poznati kardinali, ki bodo volili prihodnjega papeža. Vseh skupaj je danes 64 kardinalov, med katerimi je 38 Italijanov, 26 pa drugih. Po Italijanih je največ Francozov, in sicer 9: Donnet iz Bordeauxa, Regnier cambrayski, Guibert pariški, Brossays-Saint-Mare renneski, de Bonechouse rouenski, Caverot lyonski in v Rimu bivajoči kardinali de Falloux, Pitra in Bonoparte. Avstrija je zastopana v svetem kolegiji s 5 kardinali: knez Schwarzenberg v Pragi, Kutschker na Dunaji, Mihalovič v Zagrebu, Simor na Ogerskem in Ti-